

Umsögn Landssamtakanna Proskahjálpar um tillögu til þingsályktunar um stefnu og framkvæmdáætlun í málefnum fatlaðs fólks fyrir árin 2017-2021. (þingskjal 567 – 434. mál).

Landssamtökin Proskahjálpar þakka fyrir að fá ofangreinda þingsályktunartillögu til umsagnar.

Landssamtökin Proskahjálpar hafa sem heildarsamtök fatlaðs fólks tekið þátt í starfi starfshóps sem falið var að semja drög að nýrri framkvæmdáætlun í málefnum fatlaðs fólks. Samtökin þakka gott samstarf í samstarfshópnum og fagna framkominni framkvæmdáætlun. Ef fulltrúar heildarsamtakanna í starfshópnum hefðu fengið að ráða för hefðu aðgerðirnar líklega orðið mun fleiri en það var skýr krafa frá ráðuneytinu um að hafa aðgerðirnar fáar og framkvæmanlegar.

Landssamtökin Proskahjálpar vilja áréttta sérstaklega mikilvægi þess að þau verkefni og aðgerðir sem ráðast á í samkvæmt áætluninni verði kostnaðarmetin og fjármögnuð með skýrum hætti því annars er hættu á að þær verði bara orð á blaði og komist ekki til framkvæmda. Í því sambandi er ástæða til að benda á skýrslu Ríkisendurskoðunar frá 2014 um þjónustu við fatlaða¹ þar sem fram kemur að kostnaðaráætlun fyrir öll verkefni í fyrri framkvæmdáætlun fyrir 2012 – 2014 hafi ekki verið kostnaðarmetin með fullnægjandi hætti.

Þegar tillaga um framkvæmdáætlun 2017 – 2021 er rýnd er ljóst að nokkuð vantar upp á að um raunhæft kostnaðarmat sé að ræða og má ætla að til að hrinda megi áætluninni í framkvæmd þurfi að verja umtalsvert meira fé til þess en ráð er fyrir gert.

Aðgerðirnar í áætlunni eru allar mjög mikilvægar en samtökin vilja benda sérstaklega á eftirfarandi aðgerðir sem þau telja afar mikilvægt að nái fram að ganga:

A.5. Starfsstöð fyrir auðlesinn texta.

B.2. Byggð verði brú milli framhaldsskóla/háskóla og atvinnulífs.

C.2. Innleiðing áætlunar sem unnin var á grundvelli aðgerðar í framkvæmdáætlun í málefnum fatlaðs fólks 2012-2014 um að efla heilsugæsluna til að mæta þörfum fatlaðs fólks.

C.4 Geðsvið sjúkrahúsa veiti sérhæfða geðheilbrigðisþjónustu fyrir fatlaða einstaklinga með flókna og samsetta greiningu

C.5. Að komið verði á sérhæfðu meðferðarúrræði fyrir fatlað fólk með fíkinvanda.

D.4. Aukin þekking lögreglu, ákærvalds og dómskerfis við rannsókn og meðferð ofbeldisbrota.

¹ http://rikisendurskodun.is/wp-content/uploads/2016/01/Eftirfylgniskýrsla_thjonusta_vid_fatlada.pdf

E.2 og E.3 Aukin fjölbreytni í námsframboði á starfsbrautum framhaldsskóla og aukin fjölbreytni í diplómanámi á háskólastigi fyrir fatlað fólk.

F.1. og F.2 Heildræn þjónusta við fatlað fólk með miklar stuðningsþarfir þar sem málstjóri tryggir öryggi og samfellu í þjónustu. Heildræn þjónusta við fötluð börn með miklar stuðningsþarfir og fjölskyldur þeirra, með aðstoð málstjóra.

F.3 Fatlað fólk njóti sjálfstæðs lífs á orlofstímum.

F.4 Opinber húsnæðisstuðningur vegna breytinga á heimilum fatlaðs fólks.

G.5 Greiningar- og ráðgjafastöð ríkisins sinni þjónustu við aldurshópin 18. 24 ára.

Þá vilja samtökin benda á að í tillögu til þingsályktunar um stefnu og framkvæmdaáætlun í málefnum fatlaðs fólks fyrir árin 2017–2021 sem lögð var fram til umsagnar á vef velferðarráðuneytisins 28. nóvember 2016² var aðgerð sem ekki er að finna í þessari tillögu sem hér er til umfjöllunar. Landssamtökin Þroskahjálp telja þetta vera mjög mikilvæga aðgerð sem full ástæða er að setja inn í fyrirliggjandi áætlun.

Aðgerðin er þessi:

Að skoða hvaða áhrif fjárveitingar til félags-, heilbrigðis- og menntamála hafa á líf fatlaðs fólks.

Markmið: Heildarmynd af samfélagslegum stuðningi við fatlað fólk sé ljós.

Lýsing: Við fjárlagagerð verði ávallt skoðað hvernig fjárveitingar koma við fatlað fólk eins og gert er í kynjaðri fjárlagagerð með jafnrétti í huga. Áhrif útgjaldabreytinga á sviði velferðar, heilbrigðis og menntunar á stöðu og líf fatlaðs fólks verði skoðuð. Sérstaklega verði hugað að stöðu ungs fólks þegar það hefur sjálfstætt líf og áætlunum framfylgt um að útrýma herbergjasambýlum í áföngum. Skipaður verði stýrihópur með fulltrúum samstarfsaðila.

Ábyrgð: Velferðarráðuneytið.

Dæmi um samstarfsaðila: Fjármála- og efnahagsráðuneytið, innanríkisráðuneytið, samtök fatlaðs fólks og sveitarfélög.

Tími: 2017–2021.

Kostnaður: Innan ramma.

Mælanlegt markmið: Breyttu verklagi komið á.

Þá vill Þroskahjálp árétta sérstaklega mikilvægi þess að stjórnvöld líti ekki svo á að þessi framkvæmdaáætlun uppfylli allar þær skyldur sem þau hafa tekið á sig til að gera nauðsynlegar ráðstafanir til að tryggja að lög, reglur og stjórnsýsluframkvæmd og þjónusta í landinu verði í fullu samræmi við ákvæði samnings Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, sem íslenska ríkið hefur fullgilt og þar með skuldbundið sig til að virða og framfylgja.

² <https://www.velferdarraduneyti.is/frettir-vel/drog-ad-tillogu-til-thingsalyktunar-um-stefnu-og-framkvaemdaaetlun-i-malefnum-fatlads-folks-til-umsagnar>

Þessi framkvæmdaáætlun er mikilvægt tæki fyrir stjórnvöld til að vinna markvissar að því að tryggja fötluðu fólki réttindi og þjónustu sem það á að njóta samkvæmt íslenskum lögum og mannréttindasamningum sem íslenska ríkið hefur skuldbundið sig til að framfylgja. Það er þó mjög undir því komið að söfnun og úrvinnsla upplýsinga um framgang aðgerða og eftirfylgni með þeim verði markviss og skipuleg af hálfu hlutaðeigandi stjórnvalda. Mjög mörg dæmi eru um að áætlunum og stefnumörkun af þessu tagi sé slælega fylgt eftir sem er afar slæmt og beinlínis skaðlegt fyrir þau mál og hagsmuni sem um ræðir þar sem það leiðir mjög gjarnan til þess að löggjafinn og almenningur og jafnvel hagsmunaðilar standi í þeirri trú að staða mála og þróun sé önnur og betri en raunin er. Með vísan til þessa telur þroskahjálp afar mikilvægt og eðlilegt að Alþingi, sem samþykkir þingsályktun um tiltekna aðgerðir, hafi markvisst eftirlit með framgangi aðgerðanna og að hlutaðeigandi stjórnvöld geri reglulega grein fyrir framgangi einstakra aðgerða á viðeigandi vettvangi hjá Alþingi, s.s fyrir velferðarnefnd.

Virðingarfyllt,

Bryndís Sæbjörndsdóttir, formaður

Árni Múli Jónasson, framkvæmdastjóri